

Divendres 21 de gener, festivitat de santa Agnès, el papa Francesc va signar un document en el que nomenava Sant Ireneu de Lió doctor de l'Església; concretament Doctor Unitatis.

Antoni Dols

El nostre anunci és el mateix de Crist ressuscitat: que la pau sigui amb tots, que Déu concedeix el perdó a l'ésser humà, que Crist és viu i ens envia el seu Esperit per ajudar-nos a caminar vers al Pare.

Francesc Conesa

Un nou esguard d'Íñigo al món, perquè no va tenir cap visió, sinó que va veure totes les coses noves. Veié "la glòria de Jesús", una il·luminació que es va difractar en una quàdruple i simultània mirada al món.

Josep Maria Rambla

EL BON PASTOR

Revista per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 144
Abril 2022

Any XIII

Pòrtic.....	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Quin paper juga la religió al conflicte d'Ucraïna?.....	6
JAUME FLAQUER	
La gran positivitat de l'Església del nostre temps.....	8
ERNEST ZARAGOZA I PASCUAL	
Salm 22. De lamentació individual a lloança comunitària.....	10
JOSÉ-LUÍS ARIN ROIG	
Ireneu de Lió, doctor de l'Església.....	12
ANTONI JESÚS DOLS SALAS	
Homilia en la celebració dels 500 anys de la conversió de Sant Ignasi.....	14
JOSEP MARIA RAMBLA	
Francesc d'Assís, home evangèlic.....	17
JOSEP GENDRAU I VALLS	
De la vida en comú dels preveres diocesans.....	19
LLUC RIERA COLL	
La catequesi està de moda.....	24
ALBERTO PARA MARTÍNEZ	
Homilia en l'inici del ministeri episcopal a Solsona.....	26
+ FRANCESC CONESA I FERRER	
<i>Pensaments i opuscles</i> de Blai Pascal.....	29
NORBERT MIRACLE FIGUEROLA	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Sota el patrocini de la *Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic

ARMAND PUIG I TÀRRECH
Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià

Dijous 24 de febrer de 2022 l'exèrcit rus va entrar en territori ucraïnès i va començar una guerra cruel que ha provocat fins al moment present milers de morts i ferits de tots dos costats, molts dels quals civils, innumbrables destruccions de béns públics i privats, fam i fred en milions de persones, particularment ancians (fins a un milió!), que malviuen o moren en ciutats bombardades de les quals no han pogut sortir, fugida forçada de milions d'ucraïnesos cap als països limítrofes (sobretot Polònia, però també Rússia!), separació de famílies amb els homes lluitant al front i dones i criatures convertits en pròfugs, fins i tot perills de deflagració nuclear amb centrals atacades i l'amenaça de l'ús d'armes atòmiques per part del govern rus.

La guerra a Ucraïna està convertint el país en un territori devastat, del qual ha desaparegut l'encís de la pau. Ucraïna és la viva imatge d'aquella afirmació, tantes vegades repetida: «La guerra és la mare de totes les pobreses». L'any 2015, en l'audiència del 3 de juny, el papa Francesc digué: «La guerra és sempre una cosa terrible». I continuà: «La guerra és una gran depredadora de vides, d'ànimes i dels afectes més sagrats i més estimats». Ho veiem des de fa unes quantes setmanes en la guerra a Ucraïna, que ens ha posat davant els ulls «els desastres de la guerra», que amb tanta vehemència va representar Goya en la col·lecció d'aiguaforts que porten aquest nom.

El mateix papa Francesc va encunyar, l'any 2014, una expressió profètica que corre el risc de convertir-se en realitat: «Ens trobem davant una Tercera guerra mundial a trossets (a pezzi)». En el món global, una guerra on hi intervingui una gran potència militar, tendeix a ser un conflicte global, que implica tot el planeta i en el qual es dirimeixen canvis geoestratègics enormes. A les moltes globalitzacions que s'han posat en marxa en els darrers anys (econòmiques, socials, polítiques), s'hi afegeix ara la globalització de la guerra.

El conflicte d'Ucraïna ha passat a ser mundial perquè té unes conseqüències que afecten molts països de la terra i impliquen milions de persones. A tall d'exemple, els efectes econòmics d'aquesta guerra a Europa són devastadors: en els països de la Unió Europea, productes de primera necessitat es venen doblats o triplicats de preu; a Rússia, les greus sancions comercials dictades pels països occidentals, afecten greument la pobra gent. Són igualment devastadors els efectes de la guerra a l'Àfrica, on una tona de gra costava l'any passat 180 euros i ara s'ha enfilat fins als 440. En una guerra, els qui hi surten guanyant

són únicament els fabricants d'armament. Fins i tot estats com Alemanya, que, tot i tenir articles de la Constitució molt restrictius pel que fa a les armes, han decidit tirar al dret i incrementar notablement el pressupost militar. La mateixa Espanya és el setè estat del món en producció d'armament. Malauradament, de manera contradictòria, es poden fer bonics discursos sobre la pau i alhora prendre part en el negoci de la guerra.

La guerra ha capgirat l'objectiu d'una pau mundial, i ha legitimitat moltes coses que fins ara eren rebutjades. D'una certa manera, s'ha escampat un clima de bel·licositat que s'assembla al dels anys trenta del segle passat, just abans de la Segona guerra mundial, de la qual va ser un cruel assaig la nostra Guerra del 1936. Tanmateix, la guerra no és justificable. Pius XII, uns quants dies abans que l'Alemanya de Hitler envaís Polònia, va dir en el radiomissatge del 24 d'agost de 1939: «Res no es perd amb la pau. Tot es pot perdre amb la guerra». Per això, abans de raonar sobre la guerra justa, la seva proporcionalitat i les seves condicions, cal esgotar la via de la paraula i del diàleg, realment, sense hipocresies ni càlculs partidistes. La pau és el gran do de Déu a la humanitat des del començament, des que el Senyor va dir a Noè: «Faig amb vosaltres aquesta aliança... cap més diluvi no devastarà la terra» (Gènesi 9,11). Diluvi d'aigua, de míssils o de bombes: cap més diluvi! La pau arriba a la seva culminació amb l'Evangelí de Jesús, tot ell amarat d'un refús net de la violència (vegeu Lluç 22,38).

La guerra capgira igualment el discurs sobre la veritat. Aquest discurs ja estava tocat de mort des de feia uns quants anys, quan alguns mitjans de comunicació i alguns homes públics, particularment Donald Trump, van començar a escampar impunement, sobretot per les xarxes socials, les anomenades «fake news», notícies falses que amagaven la veritat o bé la mistificaven per tal de confondre els qui les rebien. Amb aquestes pràctiques, es buida la informació de referents ètics. Buidada de veracitat, la notícia tendeix a ser una manipulació interessada. Aleshores es fa molt difícil conèixer la veritat, sobretot en aquelles qüestions que, per la seva pròpia naturalesa, no apareixen a la llum pública. Un dels errors més freqüents, i de vegades ben intencionats, és voler opinar sobre una guerra sense la necessària distància en relació a les diverses parts en joc. A la guerra tots són alhora agredits i agressors, tots són bons i tots són dolents. Em pregunto quina diferència hi ha entre un noi de vint anys d'un barri perifèric de Moscou i un noi de la mateixa edat nascut a la perifèria de Kyiv, enviats tots dos a combatre en una guerra sense sentit. L'Evangelí ens convida a raonar a partir de les persones.

Cal tenir en compte el sofriment comú de tots els qui es troben involucrats en la guerra. En el cas d'Ucraïna, aquest sofriment és especialment dolorós pels lligams existents entre russos i ucraïnesos: històrics, religiosos, familiars, econòmics, culturals i lingüístics (Ucraïna és un país bilingüe, on es parlen rus i ucraïnès). El cristianisme rus comença el segle X a la regió dels voltants de Kyiv, anomenada «la Rus de Kíev», quan el príncep Vladímir es converteix a la fe cristiana. Encara ara, la meitat dels cristians ortodoxos d'Ucraïna, amb les seves 12000 parròquies, són del Patriarcat de Moscou, i el seu cap, Onufriy (Onofre), metropolita de Kyiv, està en comunió, malgrat les dificultats, amb el

patriarca Kyril. Onufriy s'ha mostrat del tot a favor de la defensa de la pàtria ucraïnesa i alhora s'ha posicionat a favor de la pau. L'any 2018 va sorgir, com a alternativa, l'Església autocèfala d'Ucraïna, presidida pel patriarca Epifani, reconeguda pel patriarca Bartomeu de Constantinoble, que compta amb unes 6000 parròquies. A més, hi ha l'Església grecocatólica, en comunió amb el Papa de Roma, forta en la part occidental del país, el cap de la qual és Sviatoslav Shevchuk, arquebisbe major, amb unes 3000 parròquies.

Onufriy ha subratllat que la guerra entre els pobles rus i ucraïnès és fratricida, ja que repeteix el pecat de Caïn, que va matar el seu germà. En efecte, aquesta guerra entre germans, és un cop molt dur a l'ecumenisme i a les relacions entre les diverses confessions cristianes, especialment dins la mateixa ortodòxia. Les ferides que deixarà seran profundes i duradores. En aquest sentit, la decisió expansionista de Putin d'envair Ucraïna aixeca barreres entre dos pobles que estan cridats a viure en pau, en nom de la identitat propera que mantenen i, sobretot, en nom de la confessió de fe que comparteixen. En la reconciliació que haurà d'arribar després d'aquesta terrible guerra, les Esglésies cristianes hi tindran una gran responsabilitat. Una dada reveladora: el 30% dels ucraïnesos assisteixen regularment a l'Eucaristia dominical.

A voltes, l'Església catòlica és acusada de tenir una posició irenista, bonista, en relació a la guerra. En el Catecisme es parla del caràcter inevitable que en certes ocasions pot tenir una resposta armada per part d'un país quan és envaït. Però la pregunta de fons no afecta les excepcions sinó el compromís habitual i sostingut a favor de la pau. En aquest sentit, la fabricació d'armes atempta contra aquesta pau. Així ho llegim en Isaïes 2,4: «forjaran relles de les seves espases i falçs de les seves llances». Si espases i llances desapareixen, la guerra s'acabarà. El text continua: «cap nació no empunyarà l'espasa contra una altra». L'Evangeli de la pau, que es troba en la paraula de Déu, constitueix una apel·lació a les consciències de tots els creients perquè el pou sense fons de la guerra quedi segellat per sempre. Sense aquesta visió, que certament ha de ser plasmada en diàleg i acords, la humanitat restarà esclava de la violència i quedarà condemnada a repetir la història de Caïn i Abel. I és que tota guerra és fratricida.

El propassat 24 de març, vigília de la pregària que demanava a la Mare de Déu el do de la pau, el papa Francesc va pronunciar aquestes paraules: «Demanem al Senyor de la vida que ens alliberi de la mort que porta la guerra, amb la qual tot es perd. No hi ha victòria en una guerra: tot és derrotat. Que el Senyor enviï el seu Esperit perquè ens faci entendre que la guerra és una derrota de la humanitat». Ens fem nostres les paraules del Sant Pare, mentre preguem perquè arribi ben aviat una albada de pau a la terra d'Ucraïna.

Una bona i santa Pasqua.

Crist ha ressuscitat!

Un sol cor i un sol esperit

Quin paper juga la religió al conflicte d'Ucraïna?

JAUME FLAQUER

jesuïta

La guerra a Ucraïna deixa de nou la trista imatge de dos països de majoria cristiana matant-se. En aquest cas, són dos països on la fe ortodoxa està profundament arrelada però on es viu un veritable cisma religiós, encara que els seus límits no corresponguin exactament amb els ucraïnesos de llengua autòctona i els de llengua russa. Fonamentalment, tenim al país un cisma entre l'Església ortodoxa sotmesa a Moscou (17%) i la recent Església ortodoxa del patriarcat de Kyiv (53%), declarada independent el 1993, i reconeguda per Constantinoble fa tres anys. Significativament, un 30% restant d'ortodoxos no saben o no es volen definir. Tenim a més una petita Església en comunió amb Roma que celebra en ritu bizantí i uns pocs catòlics d'influència polonesa que celebren en ritu llatí.

De fet, encara que entre les seves diverses justificacions de la invasió Putin hagi inclòs la religiosa (defensar l'Església ortodoxa russa present a Ucraïna), l'església russa ucraïnesa també ha condemnat la invasió a través de la veu del metropolita (=bisbe principal), Onufry, que té una àmplia autonomia. Una part d'aquesta Església ha assumit amb el temps la seva consciència ucraïnesa.

Ucraïna és d'una gran importància simbòlica per a Rússia perquè va ser el lloc des d'on es va cristianitzar la regió. El príncep Volodymyr (Vladimir) va rebutjar el paganisme i es va batejar a Crimea el 988. El nacionalisme rus necessita d'alguna manera aquesta regió, ja que remet als seus orígens. És sabut que els mites fundadors dels països són extraordinàriament més poderosos i mobilitzadors que molts dels conflictes que puguin anar apareixent després al llarg de la història. És significatiu que tant Putin com el president d'Ucraïna tinguin el mateix nom que aquest fundador. El líder rus va erigir el 2016, davant del Kremlin, una estàtua de 17 metres, i el patriarca Kyril de Moscou el va definir com a «pare del poble rus i símbol de la unitat de tots els pobles de la Rússia històrica».

Aquesta pretesa unió, va començar a trencar-se amb les invasions tàrtares, que van partir el país en dos, i va fer que es traslladés la seu del metropolita de Kyiv a Moscou el 1325. I, posteriorment, el 1589, Moscou va obtenir de Constantinoble el títol de Patriarcat, amb la pretensió de convertir-se en la tercera Roma. Sorgia així un nou Patriarcat ortodox al

costat del d'Alexandria, Jerusalem, Antioquia i Constantinoble, que era el “*primus inter pares*”.

Constantinoble (ara ja Istanbul, sota domini Otomà des del segle XV) va acabar delegant el 1686 al patriarca de Moscou la potestat d'escollir i ordenar el metropolita de Kyiv. Tot i que la delegació va ser temporal, segons Constantinoble, la permanència en el temps, ha estat considerada per Moscou com una delegació definitiva, i per tant una autoritat sobre ella.

El 2019, el patriarca de Constantinoble, va revertir aquesta delegació i va reconèixer el metropolita de Kyiv com a independent del de Moscou després de la petició oficial del nou govern ucraïnès. En efecte, després de la caiguda del govern pro-rus d'Ucraïna, el 2014, el nou govern es va proposar deslligar-se també religiosament de Rússia. Cal advertir, però, que en l'eclesiologia ortodoxa és comú atorgar al bisbe principal de cada país l'autocefalia, és a dir, una potestat sobre tots els cristians ortodoxos del país i una autonomia de jurisdicció respecte als Metropolitans dels altres països. Correspon al patriarca de Constantinoble (=Istanbul) atorgar aquesta potestat.

La indignació del Patriarcat de Moscou va ser de tal magnitud que va trencar la comunió amb totes les Esglésies ortodoxes que van reconèixer Kyiv. Es tracta d'un gest de gravetat extrema que suposa, a nivell religiós, una convergència amb la visió político-nacionalista de Putin: igual que els antics territoris de l'URSS han de continuar subjectes al poder polític de Moscou (encara que puguin ser Estats independents), les seves Esglésies respectives han de caure sota la jurisdicció del patriarcat de Moscou, encara que puguin tenir certa autonomia. Per això, Kyril, en la seva homilia del 27 febrer recolzava políticament Putin considerant com a “forces del mal els que lluiten contra la unitat històrica de Rússia i d'Ucraïna”. El poble cristià ortodox d'Ucraïna, però, és aliè a aquesta confrontació jeràrquica. Fins i tot no sempre és conscient de si assisteix a una església dependent d'una obediència o d'una altra. Per poder mesurar l'amplitud del problema, és interessant veure que el 63% dels russòfons d'Ucraïna consideraven el 2016 que Rússia té l'obligació de protegir-los, contra el 30% que ho negaven.

Aquell any, el famós centre d'estudis d'opinió, Pew Research, va llançar un estudi important sobre el fenomen religiós dels països de l'Est que havien estat sota domini comunista. Segons aquest, l'adscripció a l'Església ortodoxa havia crescut a Rússia del 37% el 1991 al 71%, i a Ucraïna del 39% al 78%. Els catòlics en aquest país representen ara un 10%, però són molt més practicants (43%), davant dels ortodoxos (12%). El nombre d'ateus, musulmans i jueus és proporcionalment insignificant.

Pel que fa al tradicionalisme de la societat ucraïnesa i russa, no sembla haver-hi gaires diferències ja que, per exemple, el suport a la legalització del matrimoni homosexual no supera en cap dels dos països un 10%.

D'aquest estudi, probablement el més significatiu va ser que Ucraïna era el país de l'antiga òrbita soviètica amb una insatisfacció més gran respecte a la vida al seu país

(94%). Només un 2% se sentien satisfets. I, encara pitjor, només un 1% deien que la situació econòmica del país era bona.

Amb un pessimisme d'aquesta envergadura no deixa de sorprendre l'afany numantí de defensar el seu país davant l'agressió russa. ¿O tal volta explica que són una població que considera que ja no té res a perdre?

Presents com el llevat

La gran positivitat de l'Església del nostre temps

ERNEST ZARAGOZA I PASCUAL

prevere del bisbat de Girona

rector de les parròquies de Platja d'Aro i Castell d'Aro

Els que són contraris a l'Església Catòlica ens volen fer creure que aquesta es va ensorrant, ja que cada vegada té menys efectius eclesiàstics i menys influència social. I hi ha molta gent que s'ho ha cregut i els ha comprat el relat. Però personalment, com historiador, crec que estem en un dels millors temps de la història de l'Església Catòlica, si la comparem com estava segles abans, doncs mai el nombre d'efectius ha estat signe de bonesa.

En molts aspectes l'Església ha avançat com mai. Per exemple, en el gran esforç de transparència en les finances vaticanes, dels bisbats i parròquies i en el gran impuls per a bandejar la pederàstia. Diran alguns que s'hi ha vist obligada per aquells que volen erosionar la seva credibilitat. Però tant se val. Com deia sant Pau: Sigui fent-ho servir de pretext, sigui de manera sincera, el cert és que el Crist és anunciat. I d'això, jo me n'alegro! I encara tindrà una alegria més gran, (Fl 1,18). L'important és que es faci neteja.

A més, l'Església Catòlica té el seu actiu molt preuat, en els missioners i missioneres escampats arreu del món, dels qual tothom en parla bé i aprecia el seu treball evangelitzador i assistencial. Veiem també que refusa el carrerisme eclesiàstic, perquè els seus sacerdots no siguin funcionaris, sinó servidors del poble, especialment dels pobres i descartats per la societat. Si mirem el papat, veiem que tots els últims Papes són canonitzats o canonitzables, cosa que no havia succeït mai i que la seva elecció està lliure de condicionaments de segles passats, quan es discutien el papat algunes famílies nobles

romanes, o en seva l'elecció influïen les preferències o exigències de les Corts més importants d'Europa.

A més, hi ha hagut un gran esplet de nous moviments seglars, com ara *neocatecumenals*, *focolars*, *comunió i alliberament*, i d'altres institucions que tenen molta vitalitat arreu del món. També hi ha figures senyeres de cristians i eclesiàstics, que són com les llums del món que ens ha tocat viure, per gràcia i voler de Déu, a qui hem de regradar tant com tenim i demanar ajut per a fer entre tots un món més solidari, just i en pau. De fet, cap organització religiosa ni política està tan organitzada i té un poder executiu arreu del món com l'Església Catòlica, que és la més gran "multinacional" de l'esperit. Per poca gent que assisteixi a les misses cada diumenge, hi ha més aflluència que en cap reunió de partit polític. A més, mai com ara l'Església ha estat tan allunyada del poder polític, ni tampoc ha tingut tanta llibertat per a dir i fer el que li sembla oportú o convenient. I la història constatarà, que arreu del món ella és l'única institució que ha defensat la vida des de la seva concepció fins a les seves acaballes.

També ara l'Església és més humil, perquè creu que no és la única dipositària absoluta de la veritat, i per això és una església oberta al diàleg amb les altres esglésies cristianes i d'altres religions, es relaciona amb els diferents organismes polítics mundials i amb tots els homes i dones de bona voluntat, que volen que les seves vides tinguin un sentit, i per a construir entre tots un món més just, solidari, humà i fraternal, que aquest nostre global sotmès al poder del diner i del consum, sense cap projecte col·lectiu a nivell mundial. En aquest món l'Església ha de col·laborar amb les altres institucions que cerquen la construcció d'un món fratern i en pau, amb un ímpetu reformador, sobretot ara amb el papa Francesc.

L'Esperit va portant l'Església cap a camins nous i renovats sense que nosaltres puguem saber cap a on va, si cap a una Església majoritària, com pensa Javier Elzo, de rostre diferent, o cap a una església minoritària, però influent i creativa, com digué el papa Benet XVI. Certament l'Església Catòlica a Europa ha perdut poder, però ha guanyat en llibertat, ara és una església més universal i més lliure que mai, dels poders fàctics, polítics, financers, militars, etc. De manera que potser estem en l'edat d'or de l'Església.

A més, la formació dels preveres mai havia estat tant completa en sagrada escriptura, teologia, litúrgia, moral... Molts dels bisbes no viuen en un palau i sovint ells mateixos condueixen el seu vehicle. A més, des dels bisbes fins els superiors religiosos a l'Església no hi ha cap càrrec vitalici, llevat del Papa. Ara no hi ha vocacions de boca. Els que entren en la vida religiosa no és per assegurar-se un còmode passar i l'assistència en la malaltia i la vellesa, sinó per motivacions estrictament religioses.

Mireu, totes les monarquies d'Europa han estat reinstaurades. L'única institució que ha perdurat durant XX segles, a pesar dels mals dels de dintre i de les persecucions dels de fora. No cal patir, l'Església no morirà, perquè té la promesa de Crist: Jo estaré amb vosaltres cada dia fins a la fi del món (Mt 28,20).

Al servei de l'Evangelí

Salm 22. De lamentació individual a lloança comunitària

JOSÉ-LUÍS ARIN ROIG

*prevere del bisbat de Tortosa
vicari general*

La doble tradició sinòptica de Mc 15,34 i Mt 27,46 presenta Jesús, poc abans de morir a la Creu, cridant amb tota la força: “*Eloí, Eloí, lemà sabactani?*” que vol dir “*Déu meu, Déu meu, per què m’has abandonat?*” Sl 22(21),8-9.17-20.23-24

Una lectura historicista es pregunta com pot “*cridar*” un agonitzant que ha sofert *suor com gotes de sang* a la muntanya de les Oliveres, *assots* i sobretot *crucifixió*. Però els relats evangèlics de la Passió, Mort i Resurrecció, de Jesús no són detallada crònica neutra sinó història interpretada i kerigmatitzada que respon a l’escàndol de la Creu il·luminant el què ha passat i per què.

La visió aprofundida dels fets ocorreguts fou possible gràcies a l’*experiència* de l’encontre amb el Ressuscitat i la *meditació* profunda de textos clau de l’Antic Testament (sobretot el Sl 22 i el Cant del Servent de Is 52,13s). Així arribà la Comunitat primera de Jerusalem a comprendre *què ha passat a Jerusalem aquests dies*.

Dient que Jesús cridà “*Déu meu, Déu meu, per què m’has abandonat?*” se’ns hi vol dir que Jesús només resà el verset inicial? La darrera pregària de Jesús al Pare fou exclusivament de lamentació? Jesús de Natzaret acabà el seu diàleg a la terra amb el Pare del cel sentint-se abandonat per Ell?

Cal tenir present que el verset inicial del Salm 22 encapçala la pregària múltiple d’un salm mixt amb diversos tipus de pregària, més enllà de la imprecatorià inicial.

1.- LAMENTACIÓ INDIVIDUAL El crit inicial (*Déu meu, Déu meu, per què m’has abandonat?*) mostra que el que més fa patir al salmista no són els detalls físics del problema (la Passió) sinó el drama religiós de sentir-se abandonat per Déu. Per experiència de fe el salmista sap que tot depèn de Déu a qui s’acosta, però el just no hi troba més que allunyament: *No vens a salvar-me, no t’arriba el meu clam*. El silenci de Déu contrasta amb el crit del just: *crido de dia i no em respons; crido de nit, sense repòs*. El drama augmenta per la consciència creient de què *Tu ets el sant*; i per la memòria històrica fundacional de què *en Tu confiaven els nostres pares i els vas alliberar*. La suprema infelicitat és quan *els grans sacerdots, els notables i els mestres de la Llei es*

burlen del *just* atacant els seus lligams vitals amb Déu: *ha confiat en Déu. Que l'alliberi ara si tant se l'estima! Ell que va dir "soc Fill de Déu"!*

2.- MEMÒRIA AGRAÏDA AL SENYOR Els atacs a la seva fe susciten en el salmista més motius per a continuar guiant la vida com sempre: amb confiança en Déu, motor de la seva vida. *Ets tu qui em traqueres del si de la mare i em confiares als seus pits; acabat de néixer, em van dur a la teva falda, des del si de la mare ets el meu Déu.*

3.- SÚPLICA CONFIADA A DÉU Enmig de la situació més dramàtica, on fins ara només es veia l'obstacle insuperable, reneix la súplica confiada del just que se sent atret per Déu: *No t'allunyis que el perill és a prop i no tinc qui m'ajudi.*

4.- LAMENTACIÓ INDIVIDUAL La persistent hostilitat dels enemics suscita nova inquietud expressada sota el símbol d'animals salvatges: *M'envolta un ramat de braus, uns lleons que destrossen i rugeixen obren la boca contra mi.* La sensació d'impotència li porta a pensar en la mort: *tot jo m'escolo com l'aigua, se'm deslloriguen els ossos, la meva gola està resseca com terrissa, la llengua se m'encasta al paladar.* La confiança ferma en Déu no elimina el dramatisme de l'angoixa més crua: *M'encercla un estol de malfactors. M'han foradat mans i peus, puc comptar tots els meus ossos, fins que es reparteixen entre ells els meus vestits, es juguen als daus la meva roba.* El salmista nota la precarietat de la seva situació indefensa que els enemics *contemplen* perversament.

5.- SÚPLICA CONFIADA A DÉU Tot i això, el just segueix confiant en el Senyor: *Tu, Senyor, no t'allunyis; força meva, cuita a defensar-me. Salva'm de la gola del lleó, guarda'm de les banyes del brau.*

6.- ACCIÓ DE GRÀCIES A DÉU Al v. 22c la pregària fa un tomb radical dient: *Senyor, m'has escoltat!* Certament al v.22c hi ha un problema de crítica textual perquè el text hebreu sí diu clarament: *"tu m'has respost"* (i així ho recullen diverses traduccions de la Bíblia com la BCI, la italiana de la C.E.I i la TOB francesa o la *Bible en français courant* que sí posen la frase *"Senyor, m'has escoltat"*). Però la versió grega del LXX i la llatina de la Vulgata no ho recullen, com tampoc la versió oficial de la C.E.E. Malgrat la qüestió de crítica textual, és evident que des del v.23 la 2ª part del salm és una acció de gràcies a la intervenció de Déu que *ha escoltat* el clam inicialment desesperat del salmista.

7.- ANUNCI KERIGMÀTIC Així com en el sofriment el gran neguit del salmista era el silenci de *Déu que no respon*, també ara el gran desig del salmista alliberat és lloar Déu amb l'anunci kerigmàtic: *"Anunciaré el teu nom als meus germans."*

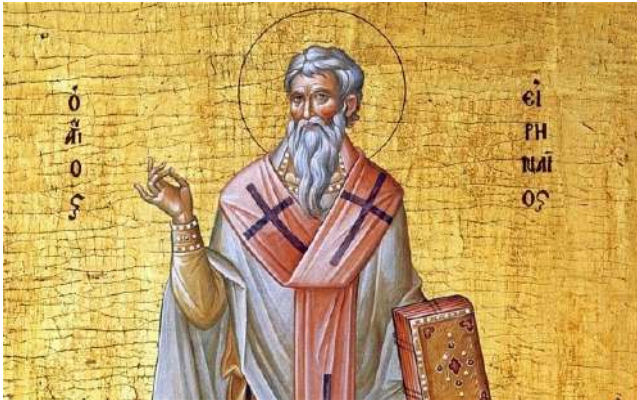
8.- LLOANÇA COMUNITÀRIA La lloança agraïda del just salvat per Déu no pot restar tancada en l'interior individual del salmista: ha de sortir cap a fora perquè tothom conegui la bondat del Senyor. El suplicant -a qui Déu *ha escoltat*- farà pública la lloança al Senyor: *enmig de l'assemblea et lloaré.* La dimensió comunitària és fonamental en l'acció de gràcies. Per l'espiritualitat sàlmica, l'acció de gràcies té un to inequívocament comunitari. Si acudim als germans perquè supliquin Déu a favor nostre davant un problema que ens angoixa, molt més hem d'acudir als germans per compartir tots plegats

l'acció de gràcies per la intervenció salvadora de Déu. *Fidels del Senyor, lloeu-lo; fills de Jacob. glorifiqueu-lo.*

9.- DIMENSIÓ MISSIONERA Ser testimoni d'experiències salvífiques viscudes és motor d'anunci missioner. La més genuïna forma de testimoniatge és l'acció de gràcies explicitant la intervenció salvadora de Déu: *Ho tindran present i tornaran al Senyor tots els països de la terra; davant d'Ell es prosternaran totes les famílies de les nacions.*

Només seguint el salm sencer es copsa bé la pregària sàlmica de Jesús a la Creu.

Ningú com Jesús de Natzaret ha fet realitat plena l'ideal de l'innocent perseguit pels germans i que primer se sent *abandonat de Déu* però que al final és rehabilitat pel Déu a qui no ha deixat mai d'adreçar-se confiadament.

Deixebles de l'Evangelí

Ireneu de Lió, doctor de l'Església

ANTONI-JESÚS DOLS SALAS

*prevere del bisbat de Mallorca
canonge, director del CETEM*

Divendres 21 de gener, festivitat de santa Agnès, el papa Francesc va signar un document en el que nomenava Sant Ireneu de Lió doctor de l'Església; concretament *Doctor Unitatis*. Els primers Pares de l'Església que foren anomenats doctors per Bonifaci VIII el 1298, foren quatre: Sant Jeroni, Sant Ambròs, Sant Agustí i Sant Gregori Magne. Segles després, el 1568, Pius V en proclamà quatre que eren Pares d'Orient: Sant Atanasi, Sant Basili, sant Gregori Naciencé i sant Joan Crisòstom. Al segle XVIII l'Església reconegué com a doctors altres tres Pares: Sant Isidor de Sevilla, Sant Pere Crisòleg i sant Lleó el Gran. Al segle XIX sant Hilari de Poitiers, sant Ciril d'Alexandria, sant Ciril de Jerusalem, sant Joan Damascé i sant Beda el Venerable. I ja al segle XX sant Efreem el Siríac. I ara a començament del segle XXI se'ns presenta sant Ireneu de Lió.

Ireneu no és un especulador ni fa cap gran síntesi teològica. Ireneu és l'home de la Tradició. Pensem que, de jove, havia conegut i escoltat Policarp, bisbe d'Esmirna. A través d'ell va estar en contacte amb l'època apostòlica. Ireneu és un prevere de l'Església de Lió que, quan el seu bisbe Potí mor màrtir, és triat bisbe d'aquella església de la Gàl·lia a la que haurà d'educar en la fe, front a les desviacions gnòstiques. Segons Eusebi de Cesarea, la seva vida va estar en consonància amb el seu nom (pacificador). Demanà al

bisbe de Roma Eleuteri que reconciliés els montanistes i també, més tard, quan el papa Víctor excomunicà els orientals per la controvèrsia de la data pasqual, intervingué per posar pau.

Dels seus escrits només ens n'han arribat dos. El conegut amb el títol *Adversus Haereses* i la *Demostració de l'ensenyament apostòlic*. No fa molt, un alumne em demanava que en cinc punts resumís la doctrina d'Ireneu. No sé molt bé si els cinc punts que li vaig dir, en veritat, resumeixen la seva doctrina, però a mi m'ajuden a emmarcar la figura d'aquest escriptor eclesiàstic dels primers temps. I són els que ara ofereixo per si a algú el poden ajudar a comprendre'l millor:

- Front al gnosticisme, ell s'esforça en la identificació del déu creador amb el déu salvador. El Pare amb les seves dues mans, el Fill i l'Esperit sant, crea i salva el nostre món. Ell el pot salvar perquè l'ha creat i n'és responsable.

- La idea central de la seva cristologia i soteriologia és la «recapitulació». Crist, el nou Adam, quan es fa home recondueix tota la Creació al pla primigeni que Déu havia disposat. Crist la restaura, perquè, on el primer Adam es mostrà infidel, ell, el nou Adam mantindrà la fidelitat fins a l'extrem. Així en Crist hem recuperat el que perdérem en Adam.

- Al paral·lelisme Adam/Crist va unit al d'Eva/Maria. Aquesta idea ja l'havia exposada sant Justí. Maria perquè concep el nou Adam, el restaurador, ella mateixa, esdevé la nova Eva: la causa de la nostra salvació, advocada de la primera dona. La vertadera mare dels vivents de la qual Eva n'era la imatge.

- L'home és el centre de l'obrar diví ad extra. En l'estudi de l'home, Ireneu distingeix i explica els dos termes bíblics que se li apliquen. L'home, per naturalesa, per naixement, és imatge de Déu i no pot deixar de ser-ho. La semblança és la tasca que l'Esperit obra dins la vida de cadascú i té com a finalitat la identificació perfecte amb Crist. El pecat sí que pot fer minvar la semblança. Tan important és l'home per Ireneu que ell, a diferència dels seus contemporanis orientals, no concep mai la salvació com una «deïficació» sinó com una vertadera «humanització».

- Crist és el cap de l'Església que manté el vertader ensenyament apostòlic. L'apostolicitat de l'Església és l'autèntic criteri de veritat. En cada Església es celebra l'Eucaristia, presència real del cos i de la Sang de nostre Senyor, menjar d'immortalitat. Tota Església ha de conformar el seu credo al de l'Església de Roma, propter potentiorum principatum, perquè «és la primera de totes i en ella es guarda la vertadera tradició dels apòstols».

Certament això només és una espigolada de la doctrina teològica d'Ireneu, però tan de bo ens ajudi entrellucar la profunda doctrina d'aquest cristià del segle II que el sant Pare ha proclamat doctor de l'Església.

Homilia en la celebració dels 500 anys de la conversió de Sant Ignasi

JOSEP MARIA RAMBLA
jesuita.

“Veieren la glòria de Jesús”

Els deixebles “veieren la glòria de Jesús” i van sentir una veu: “Aquest és el meu Fill, el meu elegit, escolteu-lo”. La Transfiguració, misteri de llum, ens convida avui a recordar la privilegiada il·luminació que va viure el pelegrí Íñigo en els mesos que va romandre a Manresa.

Ara fa cinc cents anys, venia de Loiola, on s’havia convertit. Després de passar per Montserrat on va canviar els seus vestits de cavaller pel sac de pelegrí i va fer un vetlla de tota la nit davant la Moreneta, es dirigí a Manresa on es va submergir en una vida profunda d’oració, de penitència i de lluites interiors aclaparadores, que va completar la seva conversió. I un dia, vora el riu Cardener, el va envair una “gran claredat”, “es va quedar amb l’enteniment il·lustrat” d’una manera extraordinària, ens diu ell mateix. Un nou esguard d’Íñigo al món, perquè no va tenir cap visió, sinó que va veure totes les coses noves. Veié “la glòria de Jesús”, una il·luminació que es va difractar en una quàdruple i simultània mirada al món.

Una mirada lúcida. Íñigo va veure les coses tal com són, la realitat en la seva complexitat, tant les coses de la fe, com les de la vida interior, com les de la societat i de la cultura, de la gent... Com Jesús, que alçant els ulls veia la realitat de les persones i les coses: ovelles sense pastor, gent que passava gana, desgràcies familiars, també la bondat de les persones. L’experiència d’Ignasi ens invita a ser honrats amb la realitat, a no veure el món com voldríem que fos, però no és. Perquè “un error sobre el món porta fàcilment a un error sobre Déu” (Sant Tomàs). Sovint, potser amb actituds falsament espirituals, evitem mirar el món cara a cara, modificant, polint o retallant allò que ens fa por. El fet és que vivim una destrucció continua de la fraternitat deguda a la idolatria del diner, un món amb unes diferències socials creixents de manera insultant, un món on la pandèmia ha fet més patent i dolorosa la nostra fragilitat humana i social, un món on encara hi veiem i patim l’epidèmia cainítica de la guerra, ara més visible, insultant i degradant a Ucraïna. Però també un món on el progrés, la tecnologia i la ciència han obert immenses possibilitats, un món on, enmig de la globalització de la indiferència hi ha també la globalització de la solidaritat, com comprovem aquests mateixos dies (persones i grups

d'ací i d'allà que no es rendeixen al “no hi ha res a fer” o “per què serveix això que fem?”), un món on els joves viuen, treballen, lluiten, pensen, pateixen i riuen a la seva manera... Per això, la mirada objectiva del pelegrí era la mirada lúcida de Déu, “totes les coses li semblaven noves”, és a dir, veia un món i una vida, a desgrat de tanta injustícia i tant sofriment, plens de sentit on hi cap l'esperança.

Una mirada crítica. La gran claredat i l'enteniment il·lustrat d'Ignasi van projectar un esguard crític a les coses que veia. És a dir, una forma de veure la realitat i les coses descobrint-hi els corrents de l'Esperit Sant i els bloquejos de mal esperit. Així, enmig dels corrents que es mouen en el nostre món Ignasi va rebre un “sentit existencial” (Karl Rahner) especial per descobrir-hi els signes de Déu, començant pels moviments i pensaments de l'Esperit en l'interior de les persones. Una pregunta l'acompanyà contínuament, “què cal fer?” perquè mai s'anticipava a l'Esperit, sinó que el seguia. I així, fins el final de la seva vida, no parà de cercar Déu, la seva voluntat, les maneres concretes de respondre a les crides de l'Esperit. Els seus ulls gairebé cecs de tantes llàgrimes vessades en la seva íntima relació amb Déu eren expressió de la seva continua tasca de discernir els camins de l'Esperit, com diria el poeta, “els ulls malalts de tant combatre ombres” (M. Martí i Pol). Ignasi, sempre cercant, sempre obert a la novetat de l'Esperit que segueix actuant en el cor de les persones i arreu, que condueix tot el món vers l'alliberament i la plenitud del Regne de Déu. Aquesta saviesa crítica del discerniment, fruit de l'amor, és la que Ignasi ensenyarà més tard amb la mistagògia del Exercicis, un manual per a exploradors de l'esperit enmig de la selva del nostre món.

Una mirada alliberadora. El pelegrí, en la seva íntima i joiosa unió amb Déu, no va fer tres tendes com volia Pere, sinó que des de Déu va sortir cap al món. Enmig de la seva gran consolació espiritual, el pelegrí s'adonà que feia bé a les “ànimes” i va sentir vivament la passió per ajudar, pobreses materials i pobreses espirituals de la gent. Per això, amb la mirada del discerniment desxifrava les exigències que brollaven de les situacions sempre canviants de les persones, dels temps i dels països i llocs diferents. Vivia a fons el present i sempre obert a l'inèdit i al futur buscant els mitjans per a “ajudar” els altres. Per això, el pelegrí no s'esveraria pas en el canvi d'època que vivim, enmig de l'eclosió del avenç de la tecnologia no se'n desentendria pas, estaria en primera fila de la cerca de respostes humanitàries i pastorals en la situació de la pandèmia o de la guerra, naturalment invitaria tothom a implicar-se a fons en el camí de la sinodalitat... I promouria iniciatives per a la tasca dura i apassionant de transmetre la fe i de cercar nous llenguatges per comunicar-la als homes i dones d'avui. I ell, que va lluitar perquè no fessin cap jesuïta ni bisbe, ni cardenal, ara deu mirar amb un cert somriure un jesuïta assegut a la seu de sant Pere.

La mirada del Crist. “Aquell pelegrí era boig per nostre Senyor Jesucrist”, recordaven a Montserrat passats ja uns quants anys de l'estada d'Íñigo a la muntanya. El Crist que el pelegrí portava al cor va anar transformant tot l'ésser d'Íñigo, que es va sentir “com si fos un altre home i com si tingués un altre enteniment”. És que la mirada al món no era només una manera de pensar, ni de mirar com el Crist, sinó que era la mirada a través del

Crist amb el qual Íñigo s'identificà. Va “veure totes les coses noves en el Crist” (lema de l'any ignasià), fins “al traspàs que s'havia d'acomplir a Jerusalem”, a la passió, camí de vida. Com Pau, va descobrir en Crist la vertadera saviesa en contrast amb altres pretensions de saviesa i de poder. El Crist pobre i humil de l'evangeli, “vida vertadera” (Exercicis), serà endavant el fonament de les decisions d'Ignasi.

S'ha dit que en el món actual el que és decisiu és saber qui està boig i qui no ho està (Ignazio Silone). ¿És saviesa que enmig d'una pandèmia creixin escandalosament les desigualtats entre els rics més rics i els pobres més pobres? ¿És saviesa un progrés edificat sobre pilars tan inhumans i fràgils com l'armamentisme? ¿És saviesa el tancament i la insolidaritat dels estats davant el desvaliment dels refugiats? En canvi, Ignasi ens recorda amb sant Pau que Jesucrist pobre i humil és saviesa de Déu i que “allò que sembla absurd en l'obra de Déu és més savi que la saviesa dels homes, i allò que sembla feble en l'obra de Déu és més fort que no pas els homes” (1Co 1,25).

Passaran els anys i el pelegrí de Montserrat, Manresa i Barcelona s'asseurà a Roma com Superior General de la Companyia de Jesús: escriurà cartes, redactarà Constitucions, guiarà un estol creixent de jesuïtes que enviarà per tot el món, fundarà col·legis i universitats, però la seva sotana de capellà amagarà sempre el sac de pelegrí, l'amor apassionat i apassionant a Jesús pobre i humil. Per això, podem pensar que l'Ignasi, que es va despullar dels vestits de cavaller a Montserrat per vestir-se amb el sac; l'home del sac, l'home sant, de Manresa; el pelegrí que s'asseia com a captaire a la porta de Santa Maria del Mar ens mira amb aire afectuós i fent-se ressò de la paraula que es va sentir en la muntanya de la Transfiguració, ens diu avui: contempleu Jesús, pobre i humil, escolteu-lo, estimeu-lo, seguïu-lo!

Francesc d'Assís, home evangèlic

FRANCESC GENDRAU I VALLS

franciscà OFM

”Francesc, Home Catòlic i tot Apostòlic”, tret de l’expressió de Giuliano de Spira, comentant la primera antífona dels salms de les primeres Vespres de la seva festa, manifesta un dels trets fonamentals en la vida de Francesc d’Assís.

S’ha dit que Francesc representa un “*alter Christus*”, una icona viva de Crist. També va ser anomenat el germà de Jesús. De fet, aquest era el seu ideal: ser com Jesús; contemplar el Crist de l’Evangeli, estimar-lo intensament, imitar les seves virtuts.

En particular, va voler donar un valor fonamental a la pobresa interior i exterior, ensenyant-la també als seus fills espirituals. La primera Benaurança en el Sermó de la muntanya - «Benaurats els pobres en l’esperit: d’ells és el regne del cel» (Mt 5,3) - va trobar una lluminosa realització en la vida i en les paraules de sant Francesc.

Hi ha uns versos d’un autor anònim que parlant de la identificació de sant Francesc d’Assís amb el Crist, - ho poso en el llenguatge original per no desvirtuar-ho - diu:

“Tal sello impreso traéis,
Francisco en Vos, que pregunto,
¿Sois Cristo, o su trasunto,
Tanto se le parecéis”.

I encara més a prop nostre, Mn Cinto Verdagner, compara Francesc d’Assís amb el Crist amb aquests senzills però bonics versos:

Nats tots dos en un pessebre:
d’un mateix amor colpits.
Si no són bessons ho semblen,
sant Francesc i Jesucrist.

Aquesta identificació amb el Crist li prové a Francesc de la lectura i meditació de l’evangeli. Diuen que se’l sabia de memòria i quan, malalt, ja no podia llegir, se’l feia llegir cada dia per un dels germans.

Quan Innocenci III pregunta a Francesc quina és la seva regla, el fill de Pietro Bernardone respon: “Jo no tinc noves regles, la meua única regla és l’Evangeli”. Així afirmava la seva irreductible originalitat. El retorn a la radicalitat de l’Evangeli, a la imatge emblemàtica de l’Església primitiva, apareixen decididament com la recerca d’un desblocatge ideològic, en sentit d’autocomprensió.

Aquesta és la vida de l'Evangelí de Jesucrist que fra Francesc demanà que li fos concedida i confirmada pel senyor Papa. I aquest la hi concedí i confirmà per a ell i per als seus frares presents i venidors.

Després de l'aprovació oral del Papa Innocenci III, Francesc i els seus companys, retornen de Roma contents i celebren la Forma de Vida que el Papa els permet de viure. Al poble de Greccio, tot meditant l'evangelí, reproduïxen amb l'ajut d'un tal Joan, laic, i de la gent del poble, el naixement de Jesús en forma de pessebre vivent. Tot el poble, amb torxes, i amb el seu bestiar pugen a la cova de Greccio i canten el "Glòria a Déu a dalt del cel i a la terra pau als homes que estima el Senyor", com ho van fer els àngels a Betlem.

Recomanava al seus frares i a tots el fidels que veneressin, guardessin custodiessin les paraules de l'evangelí i el noms de Jesús, Maria, Josep i tots els noms bíblics amb una gran cura: "Els santíssims noms i les seves paraules escrites, onsevulla que els trobi en llocs il·lícits, vull recollir-los i prego que es recullin i siguin col·locats en lloc honorós. I tots els teòlegs, i els qui administren les santíssimes paraules divines, els hem d'honorar i venerar, com aquells que ens administren esperit i vida".

Quan a Greccio, en la celebració de la nit de Nadal de 1223, va cantar l'evangelí, ho va fer amb tanta unció que s'extasiava. Diuen els seus biògrafs que cada vegada que pronunciava el nom de Jesús es llepava el llavis com si sentís el gust de la mel. Tanta era la seva fruïció!

Un dia, en una d'aquelles ermites restaurades amb les seves mans, sent llegir a la missa l'Evangelí de l'enviament dels deixebles en missió. Les paraules de Crist són per a ell com una revelació. Aquesta vegada la llum és total en el seu esperit: «Això és el que jo busco, exclama Francesc saltant de goig, això és allò que en el més íntim del cor anhele posar en pràctica". Aquest Evangelí ressona a les seves oïdes com una crida a la missió, com una constrenyent invitació a posar-se en camí, a solcar el món per portar la Bona Nova.

Aquest fill de mercader no tem els viatges, sinó tot el contrari. Decideix a l'instant apartar-se de tota estada fixa, de tota instal·lació. La vida evangèlica a què se sent cridat serà una vida itinerant. Francesc trenca així amb el sistema politicoreligiós del seu temps, el dels feus i senyorijs de l'Església.

En una Església sòlidament instal·lada i que té peus de plom, Francesc retroba la mobilitat, la lleugeresa i el rebombori de la marxa, l'estremiment de la joventut, la joiosa impaciència del missatger. Redescobreix l'Evangelí com a moviment: com a moviment de Déu cap als homes.

Una altra cosa impressiona Francesc en aquest Evangelí: la paraula del Senyor: "No porteu or ni plata...". Bé sap ell, fill del ric mercader de teles, quin lloc ocupa la preciosa moneda a la societat dels comuns i quins danys produeix al pla de les relacions humanes. Es pren, doncs, la paraula de Crist molt seriosament. A la lletra. Francesc anirà cap als homes, però rebutjarà pactar amb els diners. Serà pobre, treballarà amb les mans com els pobres. I, si cal, pidolarà el seu aliment. Finalment, Francesc reté d'aquesta pàgina de l'Evangelí el missatge de pau: "A qualsevol casa on entreu, digueu: "Pau a aquesta casa".

El deixeble és enviat a anunciar la pau. Evangelitzar és precisament això: oferir a tots la gran pau messiànica, la que reconcilia els homes amb Déu i els homes entre si. I heus aquí a “Francesc pels camins de l’Úmbria, infatigable missatger de pau” (fra Eloi Léclerc ofm).

Quan Francesc llegeix l’Evangeli no ho fa per prendre posició entre les diferents escoles exegetiques, sinó per formular una nova proposta de vida eclesial.

En la vida del nostre seràfic pare sant Francesc tot és gràcia, tot és paraula de vida, tot és evangeli. Confia en l’Esperit del Senyor i en la seva santa operació.

Es deixa portar per l’Esperit de Jesús i ens diu que el veritable General de l’Orde Franciscà és l’Esperit Sant. Guiats per aquest mateix Esperit escoltarem la paraula de Jesús i la posarem en pràctica en el nostre dia a dia.

Al Tabor es va sentir la veu del Pare: “Aquest és el meu Fill, l’estimat, escolteu-lo”, i com va dir Maria a les noces de Canà, quan s’acabava el vi: “Feu tot el que ell us digui”, també nosaltres, com Francesc d’Assís, escoltem Jesús, fiem-nos de l’Esperit del Senyor i del consell de Maria, i aconseguirem ser evangèlics, apostòlics i testimonis vivents de la PARAULA VIVA DEL SENYOR.

Reclinats sobre el pit del Senyor

Fraternitat de preveres de vida en comú

LLUC RIERA COLL

prevere del bisbat de Mallorca

prior del Santuari de l’Anunciació de Maria - La Sang de Palma

“Jesús pujà a la muntanya, va cridar els qui va voler, i ells anaren cap a Jesús. En designà dotze, als quals donà el nom d’apòstols, perquè estiguessin amb ell i per enviar-los a predicar, amb poder de treure dimonis” (Mc. 3, 13-15).

“Perquè els preveres trobin ajuda mútua en el cultiu de la vida espiritual i intel·lectual, perquè puguin col·laborar amb més encert en el ministeri i perquè siguin apartats dels perills que poguessin sorgir de la solitud, s’ha de fomentar entre ells alguna forma de vida en comú” (P.O. 8).

1.- L’Esperit Sant ens fa reconèixer en aquestes paraules de l’Evangeli i del Concili Vaticà II com una invitació del Senyor a renovar el nostre ministeri i la nostra vida de preveres al

servei de la seva Església. Som preveres per la crida lliure de Jesucrist, per a estar amb Ell en la contemplació i la fraternitat apostòlica, i per a ser enviats a anunciar la seva Paraula, a celebrar la seva salvació i a acompanyar amb caritat pastoral el camí de fe i comunió del seu Poble. Agraïm de tot cor aquesta vocació que és font de la nostra alegria.

2.- Aquesta missió sacerdotal, que agafa tota la nostra existència, la volem viure segons les orientacions del Concili Vaticà II i, particularment, en una forma de vida en comú que el mateix Concili ens recomana (cf. L.G. 28; P.O. 8; C.D. 30). Així, doncs, volem formar una fraternitat de preveres de vida en comú al servei de la nostra missió pastoral i de l'evangelització, amb l'aprovació del Bisbe de la Diòcesi.

3.- Aquesta forma de vida i missió no vol ser altra cosa més que una concretització i visibilització d'aquella íntima fraternitat sacramental que crea la mateixa ordenació sacerdotal. En efecte, per ella som incorporats al Presbiteri de l'Església particular que presideix el Bisbe i participam, col·legialment, del servei apostòlic de l'Església. El nostre és un ministeri de comunió i al servei de la comunió i, per això, també el volem viure en una comunió fraterna, concreta i propera.

4.- Som preveres seculars diocesans que volem, doncs, dur una vida en comú fraterna i apostòlica concreta, i que troba en el Sagrament de l'Orde la seva raó de ser, per tal de viure la nostra vocació, acompanyar la nostra vida presbiteral i l'exercici del ministeri pastoral. Lliurement elegida, aquesta forma de vida en comú ens vol aportar una fraternitat de referència que ens ajudi en la vida pastoral, espiritual i personal; uns serveis comuns que ens facilitin la dedicació plena a la tasca pastoral i la formació permanent; i tot això, en aquell clima d'autonomia de demana la mateixa condició de pastors. Essent, per tant, una fraternitat de preveres seculars diocesans incardinats a una Església particular, està sempre arrelada en ella i no té altra pretensió que organitzar la vida en comú d'aquells preveres que s'hi reuneixen. Formada normalment per preveres amb dedicació pastoral, vol oferir mediacions, més que imposar normes, per a viure la mateixa fraternitat sacramental i per a afavorir la missió sacerdotal.

5.- Els objectius d'aquesta fraternitat de preveres de vida en comú són: aprofundir la vida espiritual i pastoral dels qui la formen, promoure una formació permanent que els faci competents i gojosos en el seu ministeri, mantenir una alta qualitat de vida humana i cobrir les necessitats bàsiques. La seva finalitat és, doncs, crear aquelles condicions de vida humana i espiritual per a viure i acompanyar la vida i ministeri dels preveres, recolzada sempre en la pròpia espiritualitat sacerdotal.

6.- El celibat sacerdotal, valorat profundament en el seu sentit espiritual de signe de la nostra plena consagració a Jesucrist i de l'entrega absoluta amb Ell al Regne de Déu i a la seva Església, ens convida a viure en fraternitat aquesta vocació i fa possible aquesta forma de vida en comú. Al mateix temps, volem viure el nostre ministeri en un estil de vida pobre – sense més poder que estimar fins a donar la pròpia vida seguint a Jesucrist ; en una actitud d'escolta i plena disponibilitat al Bisbe i a les comunitats que acompanyam. Enviats de “dos en dos”, el Senyor ens demana: ino prengueu res per al camí, fora del bastó” (Mc. 6, 8); “si algú vol ser el primer, que es faci el darrer de tots i el

servidor de tots (Mc. 9, 35). Tanmateix, el Senyor no ens deixa sols en aquesta missió, més bé ens regala una nova germanor pel camí (cf. Mc. 10, 29-30), a més de garantir la seva Presència i el do del seu Esperit (cf. Mt. 28, 20; Jn. 20, 21-23). Així, doncs, per estar en el lloc de la missió que ens encomana el Senyor, volem ser pobres i lliures, compromesos personalment i concretament amb Ell i amb la gent a qui som enviats. Expropiats per la missió apostòlica (cf. Lc. 5, 11), volem respondre amb un gran amor al Bon Pastor que ens fa el favor i la gràcia de poder compartir l'entrega de la seva Vida (cf. Jn. 10, 11-18. 21, 15-19), per tal de viure aquest ministeri com un acte d'amor permanent, en fidelitat a Jesucrist, al servei de la fe catòlica i apostòlica i per acompanyar i confirmar la fe dels nostres germans. No per dominar la seva fe, sinó per a contribuir a la seva alegria (cf. 2 Cor. 2, 4).

7.- L'estil de vida d'aquesta fraternitat presbiteral ha de ser senzill i fratern, adult i lliure en les condicions de vida en comú, contemplatiu i de tarannà apostòlic i missioner. En una germanor oberta i acollidora, en la qual el respecte atent i la sol·licitud afectuosa a les persones concretes són el clima de fons de la convivència. Amb aquella cordialitat que permet relacions adultes i serenes, en un sentit d'autèntica llibertat per la que tots es senten i són responsables de la vida de la fraternitat i de les persones que la formen. Amb una sincera caritat, delicadesa i bon humor. D'aquesta manera, vol ser una fraternitat apostòlica de referència en la que cadascú és acceptat i acompanyat, disposant sempre d'aquell espai personal que permet créixer com a persona i com a prevere.

8.- Cada fraternitat estarà formada ordinàriament per tres o cinc preveres, de manera que la relació sigui prou rica i diversa, però sense perdre la comunicació directa pròpia d'una germanor i per a donar estabilitat i continuïtat a la vida en comú. No és un grup d'amics que es reuneixen per a viure junts, ni un equip de feina, sinó un grup de preveres que es comprometen lliurement a viure en comú i en fraternitat el ministeri sacerdotal.

9.- Els membres d'aquesta fraternitat de preveres de vida en comú, tindran, habitualment, la mateixa residència per tal de complir els objectius que es proposen. Tanmateix, quan per raons pastorals o familiars concretes, algú no pugui viure a la mateixa casa, participarà a la fraternitat en tot el que acordi amb els seus companys, mantenint els lligams amb ella.

10.- La casa d'una fraternitat de preveres de vida en comú no ha de ser normalment propietat de la mateixa fraternitat, sinó, sempre que sigui possible, de la diòcesi. En quan sigui possible, s'ha de procurar que cada prevere disposi d'un despatx o saleta d'estar, un dormitori i un bany. A més, hi haurà els serveis comuns de la casa: un petit oratori, un menjador o una sala d'estar comuna, rebedor i cuina.

11.- El Bisbe diocesà és el responsable final d'una fraternitat de preveres de vida en comú i tots els preveres que la formen estan subjectes a ell en l'exercici del propi ministeri sacerdotal. Amb una obediència prompta al bisbe per als serveis que cregui necessaris, no cercaran càrrecs ni beneficis. El mateix bisbe diocesà pot formar part d'una fraternitat. Una fraternitat presbiteral de vida en comú és, doncs, una petita institució diocesana de

la que el Bisbe n'ha de tenir cura amorosa per tal que compleixi les seves finalitats, en el respecte dels seus estatuts un cop aprovats.

12.- Per a formar part d'aquesta fraternitat, l'interessat ha de presentar per escrit una petició en aquest sentit. Acceptada aquesta petició pels membres de la fraternitat, amb el vist i plau del bisbe, formarà part d'ella amb el compromís de respectar els seus estatuts i el seu estil de vida. Si algú vol deixar de participar-hi, basta que ho comuniqui oportunament als seus companys.

13.- Tots els membres d'una fraternitat elegiran lliurement i secreta, cada quatre anys, un coordinador. La missió del coordinador és, sobretot, atendre i servir en tot quan sigui necessari els seus germans preveres. També ha de convocar i presidir les reunions de la fraternitat i coordinar la vida i activitats de la mateixa fraternitat. Totes les decisions importants que afecten al conjunt de la fraternitat han de ser preses en comú, cercant en quant sigui possible el consens, en un clima de diàleg i de pau. Una vegada al mes, tots els membres de la fraternitat es reuniran per a pendre el pols a la vida de la fraternitat.

14.- Cada fraternitat ha d'estudiar i decidir la seva economia a començament d'any, fer el presupost de la fraternitat i revisar la de l'any anterior. Sempre, però, ho ha de fer amb criteris fraterns, de comunió de béns en la forma acordada, solidària amb els més necessitats i per a viure en sobrietat i senzillesa. S'ha de tenir esment a fer una comunió de béns en les coses comunes que sigui adulta i responsable, realista i austera. Aquesta economia ha de permetre l'autosuficiència en el funcionament de la vida en comú, ha d'evitar tot tipus d'acumulació de béns més enllà d'una raonable previsió del futur pobre de la fraternitat i, inspirats per l'Evangeli (cf. Lc. 19, 8), ha de compartir cada mes una part significativa del presupost amb els més necessitats.

15.- Sempre que sigui possible, tots els qui hi puguin participar es reuniran per a celebrar la Litúrgia de les Hores (cf. S.C. 99; *Liturgia horarum, Institutio generalis* n. 25). De la mateixa manera, es dedicarà cada setmana un matí a la pregària en silenci i d'adoració. També és programarà un recés mensual per a tots els qui hi puguin participar. La vida de la fraternitat ha d'afavorir un clima de pregària i de contemplació de la Paraula de Déu, d'escolta atenta als signes del temps i de conversió en el seguiment del Senyor, animant als qui la formen a dedicar una hora diària a la pregària personal.

16.- Donada la importància de la formació permanent pels preveres, la fraternitat ha de programar-ne mediacions útils i convenientes, a més de pontenciar la seva participació a les diocesanes. Com a més habituals es proposa: la preparació de la homilia conjuntament segons l'estil de la *lectio divina*, la reflexió sobre qüestions d'interès comú particularment pastorals i d'evangelització, la lectura i comentari d'obres teològiques, bíbliques i pastorals. Per damunt de tot, la mateixa forma de vida en comú de la fraternitat ha de ser mitjà i ajuda per a la formació permanent dels preveres (cf. *Pastores dabo vobis*, 81).

17.- Si hi hagués més d'una fraternitat de preveres de vida en comú, han de mantenir entre elles contactes habituals per tal de compartir el sentit de família sacerdotal i ajudar-

se en la consecució dels objectius d'aquest estil de vida. En aquest cas, totes les fraternitats es reuniran en una assemblea anual per revisar l'experiència, estudiar algun punt de la vida i missió dels preveres i compartir fraternalment entre tots els membres que realitzen una mateix camí sacerdotal. Les fraternitats es poden confederar al millor servei de cadascuna d'elles i per a facilitar l'intercanvi i el mutu enriquiment, sempre en el respecte a l'autonomia de cada una d'elles.

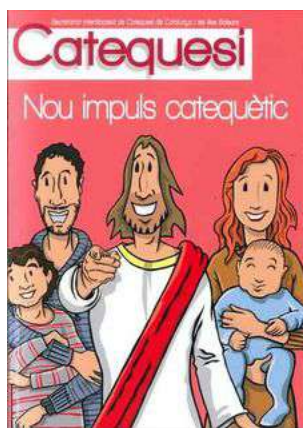
18.- Cada fraternitat ha de fer una senzilla ordenació de les qüestions pràctiques de la vida en comú que, a mode de petit reglament de règim intern, faciliti la convivència i ajudi a la seva realització amb la col.laboració de tots.

19.- Una fraternitat de preveres de vida en comú està al servei de l'Església i del món. Ha d'estar sempre oberta al seu entorn. Tots els qui la formen han de recordar que és una fraternitat de missió, que ha de potenciar el seu ésser i el seu quefer de pastors, al servei del qual està la vida en comú que volen dur amb la gràcia de Déu, fent possible, així, una major disponibilitat, alhora que viuen en companyia el seu camí sacerdotal, cristià i humà. Per tal que serenament i gojosa puguin dur a bon terme la vocació de ser pastors del Poble de Déu i estar amb la comunitat cristiana al servei del Regne de Déu.

20.- La fraternitat tindrà una particular atenció a tots els germans preveres, de manera que els qui vulguin, i segons les possibilitats de la mateixa fraternitat, puguin compartir alguns aspectes de la nostra vida en comú. La fraternitat ajudarà de manera especial als preveres malalts i als preveres majors.

21.- Aquesta fraternitat de preveres de vida en comú s'encomana filialment a la intercessió de la Mare de Déu i vol mantenir-se constant i unànime en la pregària i en la fraternitat apostòlica amb Maria, la mare de Jesús i dels seus apòstols. (cf. Fets, 1, 14).

És senzillament un exemple, com una invitació a la reflexió compartida. Una invitació a anar pensant formes concretes i possibles per a una fraternitat missionera de preveres diocesans.

Rentar els peus

La catequesi està de moda

ALBERTO PARA MARTÍNEZ

prevere de l'arquebisbat de Barcelona

Director del Secretariat Diocesà de Catequesi

Sembla que últimament la catequesi està de moda. L'any 2020 el Pontifici Consell per a la Promoció de la Nova Evangelització va aprovar el Directori per a la Catequesi i l'any 2021 el papa Francesc ens va adreçar a tota l'Església la carta apostòlica, en forma de «*motu proprio*», *Antiquum Ministerium*, on manifesta el seu desig d'instituir un nou ministeri laïcal, el de Catequista i, uns mesos després, la Congregació per al Culte Diví i la Disciplina dels Sagraments va aprovar el ritual corresponent per a la institució del ministeri. En aquest moments, la Comissió d'Evangelització, Catequesi i Catecumenat de la Conferència Episcopal Espanyola, seguint el mandat del Papa, està determinant els criteris per a ser instituïts i elaborant el pla de formació necessari.

Tot això ha estat rebut pel Secretariat Interdiocesà de Catequesi (SIC) com un regal per a la seva tasca, ja que han vingut a refermar els accents de la nova proposta de catequesi per a la infància i les seves famílies en la que s'està treballant els últims anys.

Les línies generals de la nova proposta es van presentar a les Jornades de Formació per a Catequistes a Vic, l'any 2019. Des de llavors, s'ha anat presentant en diferents cursos i trobades que s'han fet a tots els nivells: des del parroquial fins a l'interdiocesà. Segurament, de entre totes les presentacions, s'ha de destacar la presentació feta a Montserrat pels col·laboradors i els membres del SIC en el marc de les XIII Jornades de Formació per a Catequistes de novembre de 2021.

A grans trets, aquests nous accents són:

Oferir una proposta d'iniciació cristiana per a la infància i les seves famílies on l'objectiu principal sigui aconseguir la relació personal amb el Senyor.

Començar aquest camí, tant dels grans com dels petits, amb un any on el primer anunci de la fe, el kerigma, sigui lo més destacat. D'aquesta manera s'intentarà desvetllar en la fe als petits i revifar la fe dels grans.

Oferir un itinerari d'inspiració catecumenal. En aquest sentit, es vol provocar un desenvolupament integral de les famílies. Això implica parar atenció no només en els continguts de la fe, sinó també en la celebració i la vivència de la fe.

En relació al contingut de la fe, desenvolupem pedagògicament durant dos anys cadascú els continguts dels catecismes Jesús és el Senyor i Testimonis del Senyor, a més a més del primer any querigmàtic. Per tant, són cinc anys en total.

En relació a la celebració de la fe, proposem l'experiència de l'oratori (previst per més de la meitat de les sessions) i donem eines per apropar-se als sagraments de la iniciació cristiana i de la penitència.

I en relació a la vivència de la fe, intentem provocar un compromís setmanal que impliqui viure el que es creu i es celebra. Evidentment, també s'hauria de convidar a les famílies per a que ajudin en els diferents serveis que ofereix cada parròquia, cada comunitat educativa o, en general, cada comunitat cristiana.

Per fer tot això, considerem que és necessari també revitalitzar l'experiència del diumenge com el marc habitual de realització de la catequesi, per a possibilitar l'acollida i la relació amb la comunitat cristiana i també la introducció a la celebració de la missa dominical. No podem oblidar que la relació amb Crist passa i es concreta en una comunitat.

Aquesta proposta del SIC, feta amb col·laboració d'Acció Catòlica General i molts més col·laboradors, està pensada per fer-la durant l'etapa d'educació primària (a partir del segon curs). Podeu trobar més informació a www.sic-catequesi.cat i en la Delegació o Secretariat de Catequesi del vostre bisbat.

Un dels impulsors més entusiastes d'aquesta proposta ha sigut el bisbe Toni Vadell. El títol d'aquest petit article està inspirat en les seves paraules, idees i il·lusions. Es per això que, des d'aquí, aprofitem per demanar-li la seva intercessió davant la Mare de Déu per a que ens ajudi a tots els catequistes i a totes les famílies que acompanyem a trobar-nos personalment amb el seu Fill. Gràcies per tant, bisbe Toni.

Un bisbe ens parla

Homilia en l'inici del ministeri episcopal a Solsona

+FRANCESC CONESA FERRER

bisbe de Solsona

“Com el Pare m'ha enviat, així us envio jo”. Després d'anunciar incansablement l'Evangeli i de lliurar la seva vida per nosaltres, Jesús posa la seva missió a les mans dels deixebles. Ell havia vingut per donar a conèixer el Pare i revelar el seu amor immens. Ara són ells els qui han de recollir el testimoni i proclamar per tot arreu aquella pau i perdó que provenen de Déu.

“Com el Pare m'ha enviat, així us envio jo”. Aquestes paraules ressonen avui d'una manera particular en el meu cor, perquè també jo em sento enviat pel Senyor ressuscitat a aquesta Església de Solsona. L'ordenació episcopal em va constituir en successor dels apòstols, amb qui comparteixo una mateixa missió: proclamar l'Evangeli, ser missatger de la Bona Nova. Vinc carregat d'il·lusió a prosseguir l'anunci de Jesucrist, que en aquestes terres va començar molt aviat i perdura fins avui. Vinc a acompanyar la vostra fe, a posar-me al vostre costat per caminar junts. Vinc en actitud de servei, doncs no desitjo altra cosa que ser “servidor de la vostra alegria” i proclamar cada dia la Bona Nova.

L'evangelització al centre

Desitjaria que la missió ocupés el centre de la vida de la nostra Església. M'agradaria que fos realitat la transformació missionera de què parla el Papa Francesc, que tot a la nostra Església estigués al servei de la missió. Perquè són molts els homes i les dones que no han rebut la llum de l'Evangeli, que el seus cors no han estat tocats per la gràcia i transformats per la fe en Jesús. A ells els hi devem una paraula, per a ells hem de proposar la fe en Jesucrist sense cansar-nos i sense por, amb tota delicadesa i respecte, com a clau per a la seva vida i com a font de vida per al món.

Existim per evangelitzar. La nostra Diòcesi de Solsona existeix com a tal per anunciar Jesucrist entre la gent d'aquesta terra i ser-ne signe que transparenti el seu rostre. Això ens exigeix ser una Església de portes obertes, sempre disposada a acollir, però també a sortir als carrers per comunicar el goig de creure en Jesucrist, hem de ser una Església que surt a les perifèries perquè la llum de l'Evangeli inundi el cor de tots els homes. Ens demana sobretot ser una Església propera a tothom, però especialment als més pobres, als malalts, als més petits.

El nostre anunci és el mateix de Crist ressuscitat: que la pau sigui amb tots, que Déu concedeix el perdó a l'ésser humà, que Crist és viu i ens envia el seu Esperit per ajudar-nos a caminar vers al Pare. Volem fer arribar a tothom la bellesa de l'amor de Déu que s'ha manifestat en Jesucrist (cf. EG 36). Hem de proclamar un missatge de reconciliació i de pau. Potser avui, quan sentim que la barbàrie de la guerra es fa present a Europa, sentim amb més força la urgència de proclamar el missatge de l'Evangeli i continuar anunciant la misericòrdia i el perdó.

Necessito de vosaltres per fer la missió

Per dur a terme aquesta missió necessito l'ajuda de tots vosaltres. Compto amb els sacerdots per a treballar junts formant un sol presbiteri. També compto amb els diaques permanents, que serveixen aquesta Església des de la seva vocació particular. M'alegra comptar amb un bon nombre de seminaristes que es preparen per a ser pastors d'aquesta Església. També els consagrats, en la diversitat de dons i carismes, aporten una gran riquesa a la nostra Església i tants laics que, ja sigui amb un treball tècnic, apostòlic o amb el seu servei voluntari, sumen molt a aquesta Església diocesana. Avui especialment cal la implicació dels laics, de les famílies, els joves i de cada cristià. Amb la vostra vida i testimoniatge feu present l'Església al mig del món. Sense vosaltres no serà possible l'evangelització. De mica en mica ens anirem coneixent personalment. La meva primera tasca a Solsona serà aprendre els vostres noms, escoltar les vostres inquietuds i projectes i aprendre a treballar junts al servei del Regne de Déu. Compto amb tots vosaltres per portar la llum de l'Evangeli als homes i les dones d'aquesta terra. Tots els braços són necessaris per encomanar la joia i la pau que ens atorga la nostra fe en Jesucrist i l'experiència del seu amor i la seva gràcia.

Créixer en comunió

Perquè la missió sigui forta, ha de créixer la comunió entre nosaltres. Tots formem un sol cos i tenim un sol Senyor. Sant Pau es meravellava de la diversitat de dons, carismes i funcions que l'Esperit havia sembrat a l'Església. També avui l'Esperit continua suscitant vocacions diverses per viure i treballar a l'Església. També avui podem repetir: “Hi ha diversitat de ministeris, però un mateix Senyor”. Cadascú des de la seva pròpia vocació i missió pot contribuir al creixement del cos de Crist que és l'Església.

Hem d'aprendre a caminar units, uns al costat dels altres, de manera sinodal. Per això és important augmentar la participació de tots els cristians a la vida de l'Església i potenciar tots els instruments que serveixin a la comunió. La fase diocesana del Sínode dels bisbes ens hi podrà ajudar. A partir d'avui jo també m'incorporo a fer el camí juntament amb vosaltres.

No podem oblidar que, si volem créixer en comunió, haurem de posar al centre l'Eucaristia. És el misteri de l'Eucaristia el que fa la comunió de nosaltres amb Crist i dels uns amb els altres. Ella és font de la que brolla la vida de l'Església, que la impulsa a l'anunci i a la caritat. L'Eucaristia celebrada i també l'Eucaristia adorada. És significatiu que el Papa, en parlar del Sínode, ens demani créixer en esperit d'adoració (cf. 9 i 10-10-

2021). “Adorar, donar espai a l'adoració, allò que l'Esperit vol dir a l'Església” (10-10-2021)

No tenir por de la reforma

Perquè la missió ocupi realment el centre de tot caldrà renovar estructures i reformar molts elements de l'Església. No hem de tindre por. Vivim temps nous que exigeixen la reforma a l'Església, a les seves institucions, i, sobretot, la conversió dels cors. “És temps de revestir amb un nou vestit aquest cos de Crist que és l'Església” (A. Matteo). El Papa Francesc ens ha convidat a pensar no en una altra Església, però sí en una “Església diferent”, oberta a la novetat que Déu vol indicar (9-10-2021).

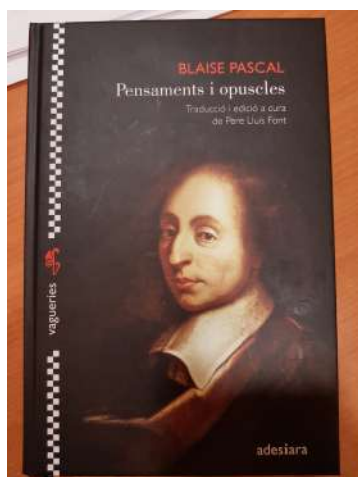
D'altra banda, no convé oblidar que la reforma de l'Església no és tant obra nostra com de Déu; qui transforma els cors, qui fa que les nostres estructures siguin mitjà perquè els homes trobin Déu és l'Esperit Sant. Confio en la seva gràcia perquè ens ensenyi a viure de manera nova la nostra fe cristiana.

El meu ministeri

Em poso al vostre servei per dur a terme aquesta missió. Desitjo que trobeu en la meva persona un servidor de la comunió entre nosaltres i un impulsor de la missió d'anunciar Jesucrist. Com a bisbe he rebut l'encàrrec d'animar la vostra fe i d'ajudar-vos a créixer com a testimonis de l'Evangelí. Com a cristià vull caminar amb vosaltres, viure la meva fe en Jesús amb vosaltres, aprenent junts a seguir Jesús i a viure l'Evangelí.

Sóc molt conscient de les meves debilitats, cosa que fa més necessària la vostra ajuda, la vostra correcció i, sobretot, la vostra oració. Des del principi del meu ministeri episcopal m'ha donat molta confiança saber que comptava amb la pregària del poble de Déu, perquè tot a la vida del bisbe és obra de la gràcia de Déu.

Em conforta també comptar amb l'ajuda i la intercessió de la Mare de Déu, venerada a la nostra Diòcesi amb tants preciosos noms. Li demano que sigui estrella que guïi els meus passos i els d'aquesta Església pels camins de l'evangelització.

Hem vist, hem sentit

Els Pensaments de Blai Pascal

NORBERT MIRACLE FIGUEROLA

prevere de l'arquebisbat de Tarragona

professor de la Facultat de Teologia de Catalunya

El dimecres 23 de març a l'Ateneu Universitari Sant Pacià es va presentar una excel·lent edició catalana de l'obra *Pensaments i opuscles* de Blai Pascal (Martorell, Adesiara 2021), traduïts i presentats pel professor Pere Lluís Font, el millor coneixedor de Pascal a casa nostra.

Pascal és un personatge del *Grand Siècle* francès, de vida breu i malaltissa. Nascut el 1623 a Clarmont, va morir a París el 1662. De família benestant, va ser educat pel seu pare, un magistrat afeccionat a les ciències. Des de molt jove Pascal va donar proves de la seva gran capacitat intel·lectual i científica.

En un cert moment i per pur atzar va tenir contacte amb el jansenisme, una forma de prendre's molt seriosament la vida. «Va ser captivat pel jansenisme, però no en va restar captiu», diu Pere Lluís Font. L'any 1654 es produeix una “segona conversió”, una vivència difícil de definir perquè només conservem el que ell va escriure: el *Memorial*. Una experiència de certesa i de joia sobre el Déu de Jesucrist.

Pere Lluís Font pensa que durant molt temps Pascal ha format part de la cultura general, però ara ha esdevingut un personatge gairebé desconegut en el món de la filosofia i el pensament en general. Ell confessa que els *Pensaments* «em van enlluernar per l'abundància d'idees fulgurants sobre gairebé tot i per l'originalitat de la seva filosofia», de tal manera que per a ell és «el llibre que m'ha fet més companyia després del Nou Testament».

Els *Pensaments* són apunts que Pascal anava prenent per preparar una gran obra, que havia de ser una defensa i una il·lustració del cristianisme. Els *Pensaments* són el que ha quedat de les reflexions que Pascal anava anotant. Fragments molt diversos tant per la extensió, com per la temàtica, i molt diferents pel grau d'elaboració. No són «aforismes», un gènere literari propi d'aquell segle XVII. Són notes amb caràcter sentenciosos i sembla que hi ha també notes preses en vista a altres opuscles.

Pere Lluís Font ha fet un treball minuciós per a la seva edició. Ha traduït a partir d'una preciosa edició facsímil de la qual hi ha un exemplar a la Biblioteca de Catalunya, però també ha pogut contemplar els manuscrits originals que es custodien amb màxima seguretat a la Biblioteca Nacional de França a París i que ajuden a interpretar alguns enigmes sobre l'ordre amb què foren escrites les pàgines.

El professor Pere Lluís Font creu que «la reflexió de Pascal és per a tothom que pugui sentir un cert interès cultural per la religió». Per a Pascal la religió no és contrària a la raó i ens dona una clau que ha estat essencial per a la teologia fonamental, i és que la religió

no és racional, però és raonable. En aquests darrers cinquanta anys la raonabilitat de la fe cristiana ha estat un dels eixos del pensament cristià en el diàleg amb el món del pensament. Justament, a la nostra facultat, el Dr. Salvador Pié-Ninot n'és un dels grans mestres d'aquest camí des de la teologia, i el P. Andreu Marquès OSB, en va fer l'eix de la seva reflexió intel·lectual des de la filosofia.

Benet XVI quan va proposar la celebració de l'Any de la Fe deia: «La fe catòlica és, per tant, raonable i nodreix confiança també en la raó humana» i recordava *Fides et Ratio* «La raó de l'home no queda anul·lada ni s'envileix donant el seu assentiment als continguts de la fe, que en tot cas s'assoleixen mitjançant una opció lliure i conscient» (n. 43).

Pascal té una modernitat extraordinària perquè ell tenia amics no creients i agnòstics (llibertins en el llenguatge d'aquell temps), patia per ells i volia acompanyar-los fins a Jesucrist i, tot raonant, deixar-los al llindar de fer «l'aposta» per la fe.

M'ha impressionat escoltar que el professor Pere Lluís Font afirma que «potser Pascal va parlar de Jesús com ningú n'ha sabut parlar després del Nou Testament. Els textos sobre Jesús i sobre l'estil evangèlic són insuperables». I encara afegeix que Pascal pot considerar-se la figura catòlica més lluminosa que ha produït el catolicisme modern, el laic catòlic modern més influent comparable a Kierkegaard en el món protestant i Dostoievski en el món ortodox, però amb un afegit per sobre d'ells: la seva gran importància com a científic.

Tan de bo que el pensament de Pascal torni a ser conegut per molts per tal que fe i raó recuperin «la unitat profunda que les fa capaces de ser coherents amb la seva naturalesa en el respecte de la recíproca autonomia» (*Fides et Ratio* 48) o com trobem al Pensament 273: «Si ho sotmetem tot a la raó, la nostra religió no tindrà res de misteriós i sobrenatural. Si topem amb els principis de la raó, la nostra religió serà absurda i ridícula».